

МИЛИВОЈ АНЂЕЛКОВИЋ

ОСМА БОЖЈА ЗАПОВЕСТ

Пресекао га је продоран звук звона на вратима. Из ходника се чује лупа, нешто пада. Звоно, поново.

Најбоље је да се не јавим, помислио је. Нисам код куће.

Онда се тргао. Ма, шта си се скупио, приговорио је себи. Неће рат да ти звони на врата. Осим ако није неки његов изасланик.

Погледао је кроз „шпијунку”. Молер, са умазаним мердевинама и кофама.

– Добар дан, комшија. Кажем ја, ко ће ако не први сусед... Вашег комшије тренутно нема код куће, а договорили смо се да му омалам стан док је одсутан... Ја сам Сима, молер... Да код вас оставим прибор, док не дође? Да га не вучем натраг, далеко је.

Сагласио се, комшилук је осма божја заповест, сетио се. Унели сте прибор: мердевине и кофе.

– А где је комшија отпутовао?

– Не знам да ли путује... Мобилисан је. Али сада ће он, доћи ће за дан-два, чим ова фртурма прође... Па ће ми оставити кључ... Хвала, хвала, прави сте комшија...

Звоно опет.

Нешто је заборадио, помислио је и жустро отворио врата. Али није био Сима молер. Комшија, активиста месне заједнице. Онај што га зову Стева – шеф.

– Само да вас обавестим: склониште је отворено! Све је рашчишћено, да видите само чега је све ту било... Још има влаге, али за дан-два...

Пословно је протрљао руке.

– Ма, какво склониште, човече! – приговорио је зачуђено.

– Предност имају мајке са децом и старији, али биће места за све. Кад сиђете, јавите се мени, па ћу ја...

– Добро, добро! Хвала! Неће требати.
– Немојте тако, комшија! Знате ли ви колико је требало да се све то организује и уради...
– Знам! Односно, не знам и не интересује ме!
– А сви су тако нервозни, као и ви, па...
– Хвала, хвала! Хвала на труду, и на организацији. Хвала! Шеф склоништа се ужурба.
– Чекају ме и други! Журим! Значи, кад сиђете, јавите се мени...
Руковао се са њим, усмеравајући га према степеништу.
– Да, вама, свакако... Довиђења! Лаку ноћ! Јавићу се...
И додао је за себе, када је шеф већ отишао: – На рапорт, него шта!

Ноћ, девети

Сирене су поново одјекнуле у 21 час.
Облачно је и прохладно; Београд је тих, готово нечујан и већим делом замрачен.

Већ је девета ноћ бомбардовања и све је постало толико једноставно и страшно у непрекидном понављању: ракета те убија одмах, у блеску Нове, ако те нађе. До тада њено програмирано слепило даје му надмоћност коју раније није осетио. Поготову када као свој велики и важан циљ разбије макете или давно испражњене зграде.

У неколико наврата градом одјекују канонаде противавионске одбране праћене праском – то НАТО-плаћеници, бежећи, пробијају звучни зид. Негде изнад Панчева небо је осветлила велика, крваво-румена кугла, распадајући се у ваздуху – један од нових варвара лажног, на зло изманипулисаног прогреса, заувек је остао на овом хиљадугодишњем, нашем тлу; други се изнад Фрушке горе и Стражилова расцветао у сјају смрти намењене некоме од нас.

На радију тиха, тамна музика пуна ишчекивања. Извештаји репортера и вести.

...пале жбуње да дим и топлота заробе томахавке. Томахавк лети 50 метара изнад земље и невидљив је за радаре. Погађа прецизношћу од плус-минус 10 метара са растојања од 7.000 километара...

Колико стабала треба спалити да се зароби један томахавк?
– упитао се.

Севнуло је у даљини. Научио је: броји секунде и када дође звук зна: 7 секунди, то је на седам километара даљине...

...пред 300.000 верника папа је позвао међународну заједницу да не заборави Косово а све вернике на међусобно разумевање и веру...

...захтеви... сила... руши зграде, учвршћује режим... прекомерна сила... што више срушеног, то чвршћи режим...

Сев! Један... два... три... БУУУМ! УУУМ... УУУМ... ууум...

Сјокој и сенке

Плаветнило је лебдело у паучинастој мрежи струна, бестелесно и лако. Такво је било и изнутра, у себи самом. Прожето спокојем и миром.

Блаженство на делу, знао је.

Али тамо доле, оно ситно и назубљено? Требало би да блиста, плаво и зелено. У свим бојама плаве. И зелене, оне боје која је изведена из плаве додавањем светлости.

Тамо су се шириле сенке. Комешале су се и нестајале, па опет рађале...

Мали кућни њослови

Две ноћи у склоништу, и десет у стану, трзајући се на сваки необичан шум или тресак. Кроз собе струји промаја, прозори су само притворени, стакла унакрсно излепљена широким тракама селотејпа. Читав живот је померен у углове, што ближе носећим зидовима. Мали кућни послови, они које је увек успутно обављао, сада су једини садржај дана: припремити нешто за јело, склонити отпатке, спремити кафу или бар чај, шећер, сендвиче; спаковати топлу одећу и ћебад, сакупити воду, напунити батерије и донети акумулатор из кола са фар-сијалицом, попунити торбу са лековима, новац и документа држати уз себе, не заборавити цигарете...

Дванаестог дана, уочи „шизеле”, одјекну звоно на вратима.

Ако је шеф склоништа, помислио је, свашта ћу да му кажем!

На вратима је био молер Сима. Размахивао је рукама, мало „под гасом”.

– Извин’те, само да питам: да није долазио?

– Ко то?

– Па ваш комшија... Да остави кључ, да могу да почнем...

– Побогу, човече, па он је мобилисан!

– Шта то смета? Тркне човек, за час кући...

– Е, неће, бар за неколико дана... Док се ово не заврши...

– Онда не ваља, газда. То ништа не ваља!

– Мислите да ће ово потрајати? – питао си узнемирено.

– Не ваља! Изгубићу други посао! А лепо смо се договорили...

Из даљине допире нагли хук и јак тресак. Зидови задрхте.

- Чуј, чуј... – изненади се Сима. – Као у мом селу, кад опали она велика, највећа...
- Шта највећа?
- Највећа прангија... Она за вашар... Само је ово јаче...
- Почели су раније – забринуо се. – Па, мајстор Симо...
- Када дође – замоли Сима – нека остави кључ. Овако не могу да радим...
- Добро, Симо, ако дође... Довиђења, Симо...

Црни облак иза затворених врати

У склоништу су већ збијене групе старијих људи, жена и деце. Окружени су торбама и ћебадима. Говоре пренаглашено, повремено се чује нервозан смех, плач детета, трескање металних врата. Неко укључи радио и сви се, за тренутак, утишају.

– ...и останите у склоништима – говорио је спикер – до знака за престанак ваздушне опасности...

Изнад њих одјекне тутањ који постепено слаби.

– Опет Стражевица! – зна неко.

– Не, ово је било мало даље. Липовачка шума!

– Ако облак пође овамо... – забрину се Стева шеф.

– Какав облак?

– Ко зна какав! Тамо су велика војна складишта! Керозин и ко зна шта још!

– Зато су јавили да припремимо пешкире натопљене раствором соде-бикарбоне!

– Јавили? Када? Ко? Затворите та врата већ једном!

– А они напољу?

Нов, страшан тутањ испуни простор. Удар све протресе, лако заљуљавши зидове

– Аух! Па ово је било близу!

– Затворите врата! – панично повика Стева шеф. – Сви ћемо се погушити...

– Гасови се не чују... Ако их је и било, ова експлозија их је одувала.

– Видео сам облак... – инсистирао је Стева шеф. – Огроман и непрозиран. Црн...

– Како то – видели сте? Па нисте излазили?

– Видео сам! – потврди Стева шеф. – Али, ја се не плашим! Не плашим се, погледајте...

И он показује руке које трепере у полутами.

– Сви се плашимо... – теши га женски глас.

– Госпођо, не знам за вас. Али ја, не! Не, госпођо! Плаше се само они који за то имају разлога!

Тешка, метална врата се широм отварају. Сви изненађено окрећу главе и угледају молера Симу који уноси четке и ваљке за кречење. Окреће се док не угледа њега и махне му четкама.

– А ја звонио, и звонио...

– Затворите врата! – завапи Стева шеф. – Затворите!

Сима се загледа у њега, па упери ваљак као да ће да га прекречи. Стева га запањено гледа.

– Комшија се вратио? – упитао је обрадовано. – Пустили га из војске?

– Нису још, газда... Али сад ће он, не брин'те... Сутра, прек'сутра, ето њега... Него да оставим и ово...

Показује четке и ваљак и загледа се у Стеву који демонстративно окреће главу.

– Па оставите... – пристао је одсутно.

– Како, кад сте ви овде?

Загледа све око себе и насмеје се.

– А ви се баш уплашили? Уплашили се, а?

– А ви... А ти се не плашиш?

– Не... Мени је ово друго. Можда и треће бомбардовање, баш се и не сећам.

– Како друго, треће?

– Био сам у Босни кад је тамо грувало. Дobar посао, добар газда, а тек мезе и уз мезе... Па се задржао... И тако – друго, а можда и треће, ко ће то сада знати?

Загледао се и врхом највеће четке помиловао образ.

– Него, нешто се мислим... Овде сте, стан празан... А нисте кречили бар десет година, видео сам...

– Осам година.

– Ето видите! Осам! Па што не би... Ствари су већ померене... Ја то брзо, и јефтино... Не би ни приметили, кад већ нисте код куће...

– А не. Не! Ја сам код куће! – одрезао је, одлучно.

Сима га гледа са неразумевањем, затим око себе, уносећи се Стеви-шефу у лице док он окреће главу.

– Значи, код куће сте?

– Да. Ја, ми, код куће смо.

Сима слеже раменима.

– Добро, фино. Кад сте код куће да оставим ове алатке...

Пружи му четке и ваљак. Он му, после мало оклевања, даје кључ стана.

– Однесите горе.

Сима весело размахне четкама и из даљине поново прекречи Стеву шефа. Неколицина се насмеју.

– Тишина, молим! – побуни се Стева шеф. – Тишина! Ако се већ толико плашите, узмите нешто за смирење! А ви, господине! Господине молер! Затворите врата за собом! Затворите врата!

Клинион у лифћу

Чим се зачуо хор сирена за ваздушну опасност, изашао је испред зграде. Ноћ је, прозори су отворени и излепљени тракама, у даљини се виде пламсаји пожара. Град је замрачен, небо шарају разнобојне ниске ПВО палбе и далеки бљескови. У мраку лица су расплинуте белине, назире се тек понешто светло на одећи и жар запаљених цигарета. Гласови се смењују:

- Лете високо, не смеју да се спусте...
- Бациће они одгоре, па шта погоде. Јебе се њима!
- Тако су и '44. Више су они побили него Немци '41...
- Прпа је и њима, годинама су лепо живели у базама по Европи, а сада – у рат...
- НАТО мора да оправда оно што је трошио током 49 година. Ма, нестали би да нису ово измислили!
- Сада ће се опет нафатирати парама Европе бар за десетак година...
- Ено, оде још један! Јеси ли видео?
- Можда је томаhawk. Шаљу их са Јадрана, када је густо... По неколико у групи...
- Шта је било са оним отровним облаком?
- Којим? Оним из Новог Сада или Панчева? Или са оним са Новог Београда?
- Оним из Липовице.
- Разнео га ветар.
- Е, хвалим те Боже...
- Не ваља кућа на раскршћу, али зато је град на промаји...
- Сима се појавио онда када га је најмање очекивао.
- А, ту сте. Могли би да сакупите онај шут док се ја не вратим... Шок у њему. Уплашио се
- Шут!? Шта се догодило?! Неки гелер улетео у стан?
- Какав гелер! – и он отпљуну да растера урок. – Шта је вама! Морао сам да стружем таванице па – нападало!
- Да... стружете... таванице?
- Кад ја негде радим молерај, то мора да буде како ваља! Него како! Хтео сам да вам из једне руке прекречим, али не може...

Мора прво стругање. Не вреди другачије... Ето мене сутра... Или прекосутра... Кад продишу зидови и слегне прашинчина...

– Али, човече...

– Ма, добар сте човек... Ја ћу то вама бесплатно... Само за материјал и понеко пиво...

Негде треснуше врата и женски глас панично закука.

– Сада ће нас! Ми смо на реду!

Црвене тачке запаљених цигарета застадоше у ваздуху.

Мушки глас промукло јекну:

– Шта? Јавили су?

– Чула комшиница са десетог спрата!

Тишина јој одговори.

– Ама, шта је чула? – отеже неповерљив глас.

– Наравно, нас ће! – нервозно одговори други мушки глас и преломи се. – Зна жена, рекао јој малочас Клинтон у лифту!

Смех олакшања. Црвене тачке цигарета се поново разигравају...

И дванаестог дана, када се више није имало шта чекати, донео си одлуку. Цео стан! За то је све било потаман: прозори отворени по цео дан, собе полуиспражњене, живот стиснут у удаљени, сигурни угао, мајстор залудан и у кафани, полупијан и оран за рад.

Ту се заиста више ништа није могло учинити, све је наметало оно што је знао и што је коначно прозборио: – Па, кад је већ тако...

И би тако...

Када је „шизелз“ огласила крај узбуне, попео се у стан. Раније нагомилане ствари сада су биле покривене пластичним навлакама. Мердевине са окаченом кофом кочиле су се на средини собе. Фина, ситна прашина је све покрила као иње, гомилице шута су сведочиле о раду шпахле и малог чекића, велики је тек чекао да буде употребљен.

Стева-шеф провири са врата.

– Аух, комшија! Ала добро ради! Видите ли шта је све са-стругао?

Дрина, јави се

Вече је. Сви столови и мноштво столица су празни, осим једног за којим Стева-шеф говори телефоном.

– ... и одмах да ме известите, одмах... не, ја сам дежурни... секретар је мобилисан, а председник је болестан... Каква сад вечера! Одмах... Ма, рат је, човече! Рат!

Јави се глас са металним призвуком.

– Дрина 15, јави се. Дрина 15, чекам. Пријем!

Стева-шеф се тргне, сумњичаво погледа апарат за гашење пожара на точковима, преносну радио-станицу и две слике изнад себе, лицем окренуте према зиду. Опрезно се приближи радио-станици и загледа је, опрезно гвирне под сваку слику и врати их како су стајале.

– Дрина 1, овде сам – јави се други глас. – Није авион, а ни пилот, нажалост. Изгледа да су избацили празан резервоар. Још је врућ, сав се пуши. Постоји могућност и да је бомба. Неексплодирана, темпирана...

Стева-шеф заплашено коракне уназад и замало се судари са њим који управо улази.

– Добар дан! Ко ме је то тражио...

– Обавестио сам милицију и војску... – наставио је Дрина 15.
– Пријем...

Стева-шеф се обрадује.

– Па где сте, комшија? Чекам вас већ... – гледа на сат, па одмахне руком. – Дежурни сте ноћас.

– Ето видиш да нешто има – јавила се Дрина 1. – Није узалуд! Увек треба проверити...

– Како – дежуран? – упитао је. – Где? Када?

Дрина 1 је настављала са упутствима: – И кажи оним твојим да се не зезају са светлостима ноћу...

– Овде – настави Стева-шеф ужурбано, сумњичаво загледајући радио-станицу. – У месној заједници. Ујутру вам долази смена.

– ... нема смисла, нисмо Индијанци да дајемо светлосне сигнале!

– Али ја сам тек дошао са посла! – побунио си се. – И зашто мене поред толиких...

– Зашто, бре, имамо ове „Дрине“? Па курире? Телефоне избегавај, знаш и сам...

– Дежурство, комшија! Рат је! Ви умете са уређајима, видео сам... Седите до касно, гори вам светло, видео сам, па вам неће бити тешко... А и стан вам се кречи.

– Ма, рекао сам им – одговори „Дрина“. – Није ово фудбал да навијају! Доста је да их чвркне неки залутали гелер...

Стева-шеф се ужурба.

– Овде имате бројеве свих телефона, па јавите даље, ако треба! Радио-станица има само пријем, само слушате... И нема спавања... Али, ви, и онако, до касно...

„Шизела“ га трже, отегнуто објављујући почетак узбуне и Стева-шеф ужурбано изађе.

– Чули сте – јави се „Дрина 1“. – Журка почиње... Јављајте, чим нешто... Ма, све знате, није нам првина, нажалост... Да видим јесте ли сви ту...

Стева-шеф се појави на вратима.

– А ове слике, на зиду, не дирајте. Тако је најбоље...

Дигао је главу и збуњено гледао.

– Али зашто? Ко је то окренуо?

– Председник и секретар месне заједнице су чланови различитих странака, па сваки свог шефа окрене када је ту... По томе и знамо кад дођу... А до тада – не дирајте, сигурно има неко упутство да тако стоје, па рат је...

Стева-шеф је ужурбано отишао. Он одмахује главом и седа за сто. Почиње удаљена пуцњава ПВО.

Бућкање у гаравом сокаку

Глас из радио-станице, резигрирано:

– Опет је на мети „гарави сокак Кнеза Милоша”... Али дижу се, браво, ПВО! Избацују лажне мете и беже на десет хиљада метара...

Други глас јавља:

– Ови изнад Авале још круже. Вребају... Или чекају смену?

Снажна звоњава телефона. Ти збуњено гледаш и скачеш из столице:

– Хало... Да, ја сам дежурни... Молим?... Упалили сва светла, музика? Не верујем да су сигнали авионима... Сигурно нешто славе... Рођење, венчање, рођендан деце...

На вратима се појављује Сима, изненађен је када те види и хоће да оде. Ти га енергично руком зовеш да уђе и седне, док говориш у слушалицу.

– Знам, знам... И за време рата се рађају деца... Кажем: и за време рата се рађају деца! Јесте ли сад чули?

Спустио је слушалицу и окренуо се Сими.

– Па, Симо где си ти? Већ сам мислио – мобилисан!

Сима се промешкољи на столици.

– Шта ће им сад молерска струка? Биће и то, биће, кад се ово сврши.

Глас из радио-станице пресече његово правдање.

– Одоше ка Земуну, али још није готово... Ево, нешто су тукли, уз обалу...

– Оставио на пола и – нема га! – љутнуо се. – Да дођеш ујутру... Не, морам да спавам... Дођи у подне. И да све буде готово до „шизеле”. Договорено?

Одјекну удаљени тресак, па још један. Обојица ћутите и ослушкујете. Зазвони телефон, он га само погледа и окрену се Сими.

– Биће, газда, биће... Час посла! Кад Сима... Него како!

Телефон звони, обојица га гледате. Најзад ти дижеш слушалицу.
– Хало... Да, знам... Штета... Кажем: штета што није рођење...
Може и свадба, баш лепо... Не смета рату... Кажем: свадба не смета рату!

Преместио си слушалицу у другу руку и намигнуо Сими.

– Па идите у склониште – говориш у слушалицу. – Тамо је тишина... Или дођите у месну заједницу, треба нам дежурни...

Мушки глас из радиостанице: – Не могу да верујем! Одоше, а нису тукли Стражевицу!

Сима се нелагодно осмехне.

– Него, газда... Ви то знате... Онај паркић, где се пут рачва...
Која је то месна заједница?

Мушки глас: – Али Батајницу, њу не могу да прескоче... Прави рафал, сада ћете чути...

Ти си се замислио: – Паркић? Пут је граница, а паркић, хм...
Никоме не припада, зато је и запуштен...

Сима се видно обрадова.

– Тако сам и мислио! Ничији! Него како! Чим нико не чува...

Одјекну неколико узаступних експлозија.

– А зашто да чува?

Сима се нагиње ка њему утишаног гласа.

– Зато, газда, зато што бућка...

Одјекнуше сирене за крај ваздушне узбуне.

Он се исправио и одахнуо.

– Шта рече? Шта ради?

Сима, тихо, поверљиво.

– Бућка! Много бућка!

– Шта то, Симо, побогу! И како то – бућка?

– Не знам шта је. А бућка онако... Баш дубоко и онако... потмуло... Има брат-брата преко 100 литара. Него како!

– У паркићу?

– У паркићу! У оном резервоару што је пао пре неки дан.

– Али Симо, то је...

– Бензин, нафта, онај ... кислород, керозин, није то важно! Важно је...

– Важно је – да бућка! – прекинуо га је подсмешљиво.

– Јесте. Али има нешто још важније. Да је на ничијој земљи!

На вратима се појави Стева-шеф. Замишљен је и кад примети Симу покуша да изађе.

Сима брзо устаје и шири руке.

– Е, шефе, баш добро. Да се договоримо да урадим месну заједницу...

Дубине ствари

Најзад је дошао и тај дан: померао је ствари, преокреће их и износи откривајући свету њихове стидне бокове. Углови собе се отварају, звуци одјекују празнином. Обузимају га нови простори који се шире, соба се продужава у панораму града, са магловитим ливадама у далекој позадини и најзад, да не поверује, и са самим великим, сада непријатељским, небом...

Гласови се удвајају, добро познате реченице претварају се у нејасне слутње пуне нових значења. У трену схвати: та наизглед добро позната соба одувек је била удаљена од њега – делило их је неколико непознатих, дубоких октава...

Међутим, још је рано и ништа се не догађа, тек понегде се назиру први покрети: зид загребе колебљива шпахла, таваницу опрезно такне молерска четка. Покрети се постепено убрзавају, а алатке умножавају – четка добија све више чупавих завршетака, шпахла читаву лепезу оштрих ивица које неуморно гребу по зидовима.

Трофеји стижу

У месној заједници дежуран је поред телефона. За столом у средини седи Стева-шеф и брзо пише. Улази Сима у сакоу, са машном и наочарима за сунце. Прате га два момка, тинејџера, један носи црну пословну ташну.

– Добар дан, газда! – наклони се њему. Затим се окреће Стеви:

– Како сте, шефе?

– Уђи, Симо, баш добро... – обрадовао се. – Мислио сам на тебе ових дана... Увек кад се саплетем на мердевине или кофе... Јесу ли то твоји дечаци?

– Као да јесу. Наша деца. Да нешто зараде и науче занат од чика Симе.

– Лепо, лепо... А ти си се нешто удесио. Него, када ћеш да оно код мене...

– Мора се, мора... – брзо одговори Сима. – Послови, не стиже се... Ево, сутра завршавамо. Долазимо! Него како! Ајде, дете, дај ту торбу чика Сими.

На његовој испруженој руци заблиста велики сат и наруквица. Из торбе извлачи металне комаде и ређа их по столу.

Извади и шпахлу, и љутне се.

– Шта ће ово? – и погледа дечака. – Држи!

– Шта је то? – упитао си. – Неки узорци?

Сима победносно погледа у њега, па у Стеву. Стева-шеф пише и не диже главу.

– Трофеји, него како! Ово је Еф-16, смакнут код Панчева! А ово Еф – 18, онај први код Обреновца. Беспилотна, из Топчидера. А ово, ово је део пилотске кабине Еф-117а, невидљивог! Има и са крила.. Па од Авалског торња... Али то се не рачуна, то је наше...

– А са онога где је бућкало на ничијој земљи – ништа?

– Има и то, било је, још како, али то није за јавност...

Зазвони телефон и он диже слушалицу.

– Хало? Да, јесте... Хвала, хвала... Стигле цигарете у самопослугу!

– Децо, хајде! – живну Сима и подели новчанице дечацима.

– Само лепо, у ред! Купићете по паклу и за ове чике овде...

Погледа око себе, заклима главом и загледа се у Стеву-шефа који завршава писање.

– А могли би да средимо и ову месну заједницу. Види каква је...

Он се изненађено тргне и насмеје, показујући главом ка Стеви.

– Могли би, зашто да не...

Стева-шеф устаје, граби папире.

– Морам у општину, хитно је! – и ужурбано излази.

Небо са сенком

Кратак зум на заборављени мехур густе боје који неутешно врије на ивици зида, док се над њим не наднесе моћна сенка велике четке. Израсла је из успутног мрака који у углу стрпљиво чека свој велики тренутак.

Слика се мало помера и хвата у првом плану широку, мрачну топовску цев која се лагано приближава претећи својим моћним мраком без краја.

Покрети снажне руке се неуморно настављају, већ проверени и искусни. Крутог лакта и меког зглавка она са уживањем размазује наносе боје осећајући сваког трена како се све више приближава савршенству покрета. Истурени лакат моћно штрчи испуњавајући нове просторе који се присно шире околу, по зиду се таложе слојеви размичући собу све док се чврсто језгро високе, небески широке таванице потпуно не отвори.

Слика тоне у небо као у дубоку, смирену воду. Испод је панорама града и идила магловитих пашњака у даљини. На њима се појављује сенка, дрхтава и несигурна, која клизи ка граду. Затим се изоштрава у крст без четвртог крака и малено слово Т прелази преко града и преврће се у ваздуху...

Агенције јављају: Хуманитарна мисија на делу

У недељу, 30. маја био је пијачни дан у Варварину. На мосту на Великој Морави су два аутомобила, сељаци и недељни шетачи, пецароши и деца... Сања Миленковић, 16 година, ученица Математичке гимназије у Београду. Дошла из бомбардованог главног града да се у Варварину припрема за Олимпијаду математичара и затекла се на мосту... Миливоје Глишић, варварински свештеник, после првог удара појурио да помогне у спасавању преживелих; у поновљеном нападу гелер му је одрубио главу... Једанаест погинулих и око 40 рањених, а нека тела је однела Велика Морава...

Истог дана, Косовом журе два путничка аутомобила пуна новинара. Нигде војске, полиције, касарни, тенкова, положаја... Погинуо је возач, рањен Данијел Шифер, новинарка Тајмса Прентис и три новинара португалске ТВ екипе... Италијански извештачи су остали неповређени и снимају авионе. Фотосе је објавио лист *Коријере де ла сера* када је НАТО изјавио да су то били српски авиони...

Ноћ, на почетку новог дана, Сурдулица. Дом старца и Санаторијум за плућне болести, пун избеглица из Крајине, Босне и са Косова... Укупно 20 мртвих, 38 тешко а око 50 лакше рањених...

Праскозорје, 4. сата, Београд, Звездара, Улица Милана Ракића... четворо рањених... Облак дима, прашине и нагоретина прекрио је Звездару, Карабурму и Вишњичку Бању док га ветрови старог, доброг Дунава нису разнели...

На Тројицу су гађали цркву Св. Тројице. „Случајно”. Као и Хитлерово бомбардовање на Цвети и „савезничко” бомбардовање на Васкрс за време Другог светског рата...

Француски, италијански и амерички пилоти су полетели из Италије, енглески, немачки и опет амерички из Немачке, амерички и из Турске, Мађарске и одасвуд... Стара, културна Европа гоњена је чизмом нових варвара. Лагодност живота и бизнис-просперитет морају још једном да се плате покорношћу Великом Босу који тражи насиље и смрт...

Број НАТО-авиона повећан је са 600 на укупно 1004 – 728 америчких и 276 осталих. Разлог нису борбене потребе већ статистика: тако се проценат оборених авиона „спустио” испод 10%.

Хуманитарна мисија се претворила у катастрофу хуманизма. До сада је на Србију бачено око 6.000 тона експлозива у 10.000 ракета и бомби. Девиза америчких и НАТО пилота гласи: Испали и заборави!

Нейойџребни цурак боје

Покрети умножених четки, руку и лепезастих шпахли равномерно се смењују, понешто искидани и убрзани као у сваком правом послу који је узео маха. Соба се све више шири, тако да већ обухвата део града и неба, док усамљени пашњаци чекају у даљини...

Магловито слово Т се нагло приближава и претвара у авион, а затим у незграпну, велику летилицу начичкану антенама и камерама које се окрећу у свим правцима. Слика убрзано улази у квадрат једне од камера, док њена сочива блескају, а нишански крст на средини нежно подрхтава испуњавајући цео екран. На њему се поново указују магловита поља и силуета града али сада са нишанским крстом на средини, затим мајушна архитектура собе – бојног поља окружена силуетама топова, налик на дечје играчке.

Екраном клизе умножене шпахле и четке у неком дивљем, убрзаном ритму. Затим се покрети успоравају и слика концентрише на четку умочену у канту пуну боје. Њен успорен покрет, којим размазује боју по зиду, прати нежни, дрхтави центар нишанског крста. Четка нестаје, на њеном месту се појављује мехур па цурак боје који лагано клизи низ зид. Нишански крст се колеба и затим умири на непотребном цурку, док не почне да му се стреловито приближава...

...некада су постојали награда и казна. Тога више нема. Постоји сам казна. Постојили су и светлост, и правда, и истина... Али те велике речи су шупље и празне. Оне не могу да зауставе ракете и бомбе...

И за Тебе, Боже, ѿражим ойрошиџај

– „Дрина 15” овде. Ево их, из правца Обреновца, два таласа... Први се врти изнад Макиша... Други наставља, на Батајницу, вероватно...

– „Дрина 1”, јавља... Из правца Авале, три нисколетећа, како су се провукли, мајку им! Ево их!

Грмљавина мотора, све јача и два снажна треска. Стакло на улазним вратима пуца, столови се заљуљају, слике искриве. Он се нађе на поду и тресе главом.

„Дрина 1”, тријумфално: – Један вуче вуче дим за собом! Готов је! Она два пролећу и опет...

Нов, снажан тресак све прекрива и затамни.

Скотрљао се низ брдо прожето пламсајима јарке светлости. Појављују се предели пуни згаришта и прилазе уплашени људи.

– И вас закачило...

Из даљине, тихи глас једнолично набраја: – Варадински мост и онај други, према Каменици, водовод у Новом Саду, мост у Бачкој Паланци, Поникве код Ужица, рафинерија у Панчеву и два убијена радника, топлана на Новом Београду и њен погинули ноћни чувар, непознат број мртвих у Приштини, Куршумлији, Врању...

Плава светлост бљесну и разлиста се у искрзане мапе које су се смењивале.

– И за Тебе, Боже – поче скрушен па све снажнији глас – тражим опроштај! Тражим га јер нестajeш и сам, и нестajeш са нама...

... у средишту неба, кад роди се тама – ни за кога, тада, нема опроштаја!

...не–ма... ..опрош...

Огорчено се окреће људима око себе.

– Има пуно разрушеног... – каже. – Да, видео сам!

Људи око њега почињу да бледе и нестajeу. Он им довикuje:

– Видео сам и сада знам како то изгледа! Видео сам и сада знам... Сада знам... Знам...

Плава свейлосӣ

Освестио се и дигао са пода. Око њега су испретуране столице и преврнути столови, стакла су поломљена, слике накривљене, али и даље окренуте на полеђину...

– Дрина 15! – јави се узбуђени глас. – Код тебе је треснуло, јави се! Дрина 15, јави се! Дрина 15! Јави се!!!

Плава светлост се разиграва у ваздуху око њега. Тихи, једва чујни глас се јавља.

– Свакодневно, гледамо зло... У Сарајеву и Ираку. У Алжиру и на Косову. Ширум Србије... Несрећа, патња и смрт других нису више питања добра и зла... То су постали бројеви, 30 према 40, 120 према 300... Као резултати утакмица које се непрекидно играју. Опет, и опет и опет... Значи ли то...? Да ли то значи...? Да је зло...? Постало савршено?

Свет се свео на Зло. Да ли то значи да је оно...? Коначно...? И онда... Да, онда...??? Да ли ја постојим???

Страховит тресак и пламен заглушише тихи глас, све се затамни и појави се тамно, звездано небо прошарано светлуцањем ПВО палбе.

Заделај, дело моје

Али ја постојим, знао је.
Постојим, јер постоји Плаветнило.
Ја сам Оно, и оно сам ја.
Постојим, и то је моје дело.
А оно је наружено.
Згужвано.
Нагрижено.
Тамно по рубовима и бледо на средини...
Моје дело не дела.
Заделај, дело моје.
Размахни плавет по плаветнилу.
Буди Ја.

Злочини не застаревају

По Конвенцији о незастаревању ратних злочина и злочина против човечанства Генералне скупштине УН, Њујорк, усвојеној на 1727. пленарној седници од 26. новембра 1968. године, ратни злочини и злочини против човечанства не застаревају...

После доласка Кфора и Умника у мисију заштите, на подручју Косова и Метохије за годину дана уништено је око 80 цркава и седам манастира.

Монах Харитон из Светих арханђела код Призрена и јеромонах Стефан из манастира Будисавци киднаповани су и потом нестали – убијени.

Монаси и монахиње из порушених манастира прешли су у друге косовске светиње, већином у Грачаницу, Пећку патријаршију и Дечане.

Прогнаних је преко 200.000, више од 1.000 убијених и још толико рањених, око 1.200 несталих, 50.000 спаљених кућа...

А рата, наравно, нема. Све је то мисија.

Али ја постојим, знао је.
Постојим, јер постоји Плаветнило –
Заделај, дело моје.

Све његове речи

Речи. Да, баш тако. Речи.

„Ко ме воли, држаће се моје Речи”, записао је Јован.

Та реч је заповест. Она постаје Дело. Нови свет.

И ту се зачиње преврат. Уместо Њега, влада Реч. Његова, па Јованова, као да је Његова, потом нека друга и трећа, а онда свачија која се наметне као Реч...

Последњих дана живота велики Леонардо да Винчи својим „огледалским” рукописом исписивао је једно те исто питање:

„Кажи ми да ли је икад ишта урађено?”

Кога је то питао? Ко је то умео и могао да прочита? Плаветнило?

Ето опет приче о двојству.

Плаветнило нас дели од великог бездана, записао је Леонардо, то је граница два света. Оно је Чувар светлости.

Али шта се догађа када нас у име светлости дарује тама?

Може ли тама бити чувар светлости?

Како се сачувати од таквих чувара?

###